

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในกระบวนการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ ไม่ว่าจะเป็นนิตยสาร หนังสือพิมพ์ ตำราวิชาการหรืองานพิมพ์อื่น ๆ สิ่งสำคัญอันดับแรกที่ขาดไม่ได้ก็คือ "ต้นฉบับ" ซึ่งเป็นหัวใจของสิ่งที่จะส่งสารต้องการสื่อไปถึงผู้รับให้ตรงตามวัตถุประสงค์มากที่สุด

"บรรณาธิการ" จึง เป็นบุคคลสำคัญที่ขาดไม่ได้ในกระบวนการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์โดย เฉพาะสื่อมวลชนประเภทนิตยสาร หรือหนังสือพิมพ์ ซึ่งผลิตขึ้นมาเพื่อสนองต่อกลุ่มผู้อ่านเป้าหมายเป็นจำนวนมาก ดังนั้นสำนักพิมพ์จึงย่อมต้องการผู้ทำหน้าที่ในการรับผิดชอบ กลั่นกรอง คัดสรร และเลือกเห็นต้นฉบับข้อเขียนที่ดี มีคุณภาพ ตรงตามความต้องการของผู้อ่าน เพื่อให้ได้ผลผลิตงานพิมพ์ที่สมบูรณ์ ซึ่งย่อมหมายถึงการประสบความสำเร็จของสำนักพิมพ์ในระยะยาวและผลกำไรที่จะติดตามมาในที่สุดนั่นเอง

William L. River (1983 : 41) กล่าวถึงความจำเป็นของสิ่งพิมพ์ประเภทนิตยสารที่จะต้องมีการบรรณาธิการว่าเป็นสิ่งสำคัญมาก เพราะบรรณาธิการเปรียบเสมือนตัวแทนของผู้อ่าน บรรณาธิการที่จึงต้องสามารถนั่งลงเฝ้าใจของผู้อ่านและตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายให้ได้มากที่สุดนั่นเอง

นอกจากนี้ บรรณาธิการยังต้องมองเห็นด้วยสายตาของวิศวกรที่จะต้องเข้าใจรายละเอียดของโครงสร้างทั้งหมด และขณะเดียวกันก็สามารถนั่งลงเฝ้าใจของผู้เขียน ให้คำแนะนำปรึกษา และยิ่งกว่านั้น สามารถลงมือเขียนแทนนักเขียนได้อย่างทันการ

นิลวรรณ ปิ่นทอง (2534) บรรณาธิการนิตยสาร สตรีสาร กล่าวว่าเห็นความรู้ทางอักษรศาสตร์จึง เป็นสิ่งที่มิได้ประหยชน์เป็นอย่างมากมายสำหรับผู้มีอาชีพเป็นบรรณาธิการ ทั้งนี้เพราะ

นอกจากหน้าที่ประจำของบรรณาธิการที่จะต้อง"ตรวจอ่านเรื่อง ตัดสินบรรจุในเล่มต้องชวนชวรายหาความรอบรู้ต่าง ๆ ให้มากที่สุดเพื่อจะสามารถทำความเข้าใจและวินิจฉัยข้อเขียนได้ถูกต้อง"แล้ว บรรณาธิการยังต้องพร้อมที่จะเขียน "แก้ขัด" ได้ทันสถานการณ์อีกด้วย

"ตะกร้าสร้างนักเขียน" ซึ่งเป็นคำกล่าวของ อาจันต์ บัญชรพงศ์ บรรณาธิการอาวุโสและศิลปินแห่งชาติสาขาวรรณศิลป์ จึงเป็นคำพูดติดปากนักเขียนรุ่นต่อมาและเป็นคำกล่าวระดับวงการหนังสือที่สะท้อนให้เห็นถึงความอดทนอดหยิ่งของผู้มีอาชีพทางการเขียน ที่กว่าจะก้าวเข้ามาเป็นมืออาชีพให้เป็นที่ยอมรับของผู้อ่านได้นั้น จะต้องผ่านการตรวจสอบคุณภาพหรือผ่าตัดานสำคัญก็คือ"ตะกร้า"ของบรรณาธิการให้ได้เสียก่อน เพราะหากข้อเขียนนั้นผ่านการพิจารณาที่ย่อมหมายถึงการเสียโอกาสที่จะได้เผยแพร่ตีพิมพ์เรื่องของตนสู่ผู้อ่าน ดังที่ สุชาติ สวัสดิ์ศรี (อ้างถึงในบัวแพน นันทพิสัย 2532 : 41)กล่าวไว้ว่า"ตะกร้าเป็นคล้ายบ่อเกิดของความมานะพยายามของคักดิ์ศรีของความสัมพันธ์ระหว่างบรรณาธิการกับนักเขียนเป็นความหมายเชิงสัญลักษณ์คือตะกร้านี้มีส่วนสร้าง เรื่องที่จะลงพิมพ์ ต้องผ่านบรรณาธิการ"

คุณูปการของบรรณาธิการต่อนักเขียนจึง เป็นสิ่งที่มักมีการกล่าวขวัญถึงกันอยู่เสมอ เช่น John Steinbeck (อ้างถึงใน Gross, 1985 : 4)ได้กล่าวยกย่อง Pascal Covici บรรณาธิการส่วนตัวของเขาเสียเลิศลอยว่า

นักเขียนเท่านั้นที่จะสามารถเข้าใจถึงความยิ่งใหญ่ของบรรณาธิการว่า เปรียบเสมือน พ่อแม่ ครู ปีศาจและเทพเจ้า 30 ปีที่ผ่านมา Pat เป็นกำลังสำคัญและเป็นผู้ปลุกจิตสำนึกให้แก่มผม เขาเรียกร้องความสามารถเอาจากผมมากกว่าที่ผมมี และนั่นคือสาเหตุที่ทำงานให้ผม เป็นผมเกินกว่าความสามารถที่ผมควรจะเป็นในทุกวันนี้

John Isaacsให้ความสำคัญกับบรรณาธิการว่าเปรียบประดุจนายช่างฝีมือผู้เจียรระเนเพชร โดยกล่าวว่า (อ้างถึงใน หทัย ตันหยง 2528:)

ผลงานของนักเขียนทั้งหลายนั้น ถ้าจะเปรียบก็เหมือนก้อนเพชรที่ยังไม่ได้เจียรระเนถ้าจะให้เกิดความงดงามก็ต้องนำเพชรนั้นมาเจียรระเน อันหมายถึงงานที่ต้องการฝีมือช่าง ที่สามารถตัดเหลี่ยม วางรูปทรง ชัดเงาให้เกิดเพชรเม็ดงามแวววาว นายช่างเจียรระเนเพชรนั้นถ้าเปรียบกับงานผลิตหนังสือก็หมายถึงบุคลากรกลุ่มบรรณาธิการนั่นเอง

งานตกแต่งต้นฉบับหนังสือหรือบรรณาธิการกิจในปัจจุบัน มีความหมายกว้างไกลกว่างานของช่างเขียนเพชฌกมล และนักจัดตกแต่งสวนเป็นอันมาก เราอาจจะเปรียบเทียบงานบรรณาธิการกิจ เหมือนดังพ่อครัวที่มีความสามารถปรุงอาหารได้รสเลิศ เราอาจจะนึกถึงช่างตีเหล็กให้เป็นมีด และลับมีดจนคมกริบ เราอาจนึกถึงบาร์เทนเดอร์ที่สามารถผสมสุรารสเลิศ ถูกลิ้นนักเลงสุราทั้งหลาย แม้กระนั้นเราก็อาจมองเห็นงานบรรณาธิการกิจไม่ชัดเจนนัก (2528:2)

การตรวจแก้หรือปรับปรุงต้นฉบับ นับเป็นงานสำคัญส่วนหนึ่งของการบรรณาธิการ (editing) หรือบรรณาธิการกิจ ทั้งนี้ก็เนื่องจากว่า ผู้เขียนเรื่องลงตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ หรือนิตยสารย่อมมาจากบุคคลหลายฝ่าย ทั้งนักเขียนประจำกองบรรณาธิการ นักเขียนอิสระ (freelance) นักเขียนรับเชิญ หรือผู้อ่าน ซึ่งล้วนต่างความคิด ต่างประสบการณ์ ต่างความรู้รวมไปถึงรสนิยมและทัศนคติส่วนตัว ดังนั้นจึงย่อมสะท้อน "ลีลาส่วนตัว" (personal style) ออกมาในงานเขียนตามแนวทางของตน

"ลีลา" เป็นพื้นฐานการเขียนที่ดีทุกประเภท การเขียนเนื้อหาที่จะให้สัมฤทธิ์ผลตามต้องการย่อมจะเป็นการเขียนหนังสือพิมพ์ นิตยสาร เขียนเรียงความ นวนิยาย หรือการเขียนอื่นใดย่อมสะท้อนถึงลีลาของผู้เขียนออกมาทางถ้อยคำ หรือข้อความที่เขียนนั้น (กันทิมา ธนวิมล 2530 : 200) เขาจึงว่าสไตล์ (style) หรือสำนวนคือตัวผู้เขียนนั่นเอง (Style is the man himself-Buffon) (เปลื้อง ณ นคร, 2535: 66)

แต่เนื่องจากภาษาเป็นเครื่องมือสื่อสารที่ค่อนข้างซับซ้อน เพราะต้องผ่านกระบวนการหลายขั้นตอน จึงจะสามารถทำการสื่อสารได้อย่างสมบูรณ์ ดังที่ได้มีผู้มองภาษานับประชันว่า (กัรติ บุญเชื้อ 2526 : 56)

ภาษาเป็นเครื่องมือสื่อสารที่ประดึกประเดิดมาก เราเข้าใจเป็นทรงกลมต้องตีแผ่ออกมาเป็นเส้นยาวารูปของภาษาเพื่อสื่อถึงผู้รับ ผู้รับสื่อจับได้เป็นเส้นเซปลา คือกระท่อนกระแท่นไม่เป็นเส้นต่อเนื่องกันนัก แต่สมองของผู้รับสื่อสามารถเอาข้อมูลกระท่อนกระแท่นมาสร้างเป็นความเข้าใจของตนเองารูปทรงกลม

เมื่อ เป็นเช่นนี้ บรรณาธิการจึง เข้ามามีบทบาทสำคัญในการควบคุมทิศทางของการใช้ ภาษา ถ้อยคำสาธยาย ข้อเท็จจริง ตลอดจนนโยบายของสำนักพิมพ์ เพื่อให้การนำเสนอเนื้อหาต่อ กลุ่มเป้าหมาย เป็นไปอย่างราบรื่นและตรงตามวัตถุประสงค์ในแนวทางที่มีแบบฉบับ เฉพาะตน

อย่างไรก็ตาม การเขียนเชิงวารสารศาสตร์ทั้งในหน้าหนังสือพิมพ์หรือนิตยสาร หรือที่มักจะ ใช้เรียกกันทั่วไปว่า "ภาษาหนังสือพิมพ์" ก็ยังคงได้รับการวิพากษ์วิจารณ์กันเนืองนิจว่า เป็นการ ทำงานที่แข่งกับเวลาและไม่สามารถเอามาเป็นแบบอย่างที่ดีได้ แม้ผู้ที่เป็นสื่อมวลชนเองจะไม่ เห็นด้วยกับความคิดนี้ แต่คำวิจารณ์ดังกล่าวก็นับว่ามีส่วนถูกต้องอยู่ ในกรณีที่การทำงานของ สื่อมวลชนนั้นอยู่ภายใต้เงื่อนไขของ เวลามาเป็นตัวกำหนด (Hollstein and Kurtz, 1981: 48)

นิตยสารส่วนใหญ่ ยกเว้นนิตยสารที่เกี่ยวกับบุคคล เช่น พีเพิล (People) และนิตยสารข่าว เช่น ไทม์และนิวสวีค (Time and Newsweek) จะต้องปิดต้นฉบับวันสุดท้ายล่วงหน้า ประมาณ 3-4 เดือน ก่อนจะนำเข้าสู่กระบวนการผลิต ดังนั้นบรรณาธิการจะต้องฉลองคริสต์มาส กันตั้งแต่เดือนสิงหาคมหรือกันยายน และเตรียมตัวสำหรับฉบับฉลองวันชาติอเมริกัน [วันที่ 4 กรกฎาคม] กันตั้งแต่ที่ย่างเข้าสู่ฤดูหนาว (Biagi, 1981: 4) ทั้งนี้ก็เพื่อให้ผลิตหนังสือออกมา วางแผงทันกับความต้องการของผู้อ่านและสถานการณ์ของสังคมนั่นเอง

งานช่วงของการปิดต้นฉบับ (deadline) นี้ นักข่าวมักจะสร้างภาระให้แก่บรรณาธิการ ด้วยความผิดพลาดนานาประการ โดยเฉพาะในเรื่องของลีลาการใช้ภาษา นอกเหนือจากเรื่อง ของการตรวจสอบรายละเอียดข้อเท็จจริงที่ถือเป็นภาระของบรรณาธิการที่หนักหน่วงอยู่แล้ว (A. Ward and Seifert, 1990: 104)

Barbara Kevles (1986: 40) กล่าวว่า "เงื่อนไขของ เวลาที่ยังทำให้อีกหลายครั้ง ที่บรรณาธิการจำเป็นต้อง เลือกรื่องจากนักเขียนที่ใหม่ เป็นที่รู้จักมาก่อน เพื่อ เขียนแก้ขัดจนหน้า นิตยสาร" ซึ่งนับว่าเป็น เรื่องที่ต้องอาศัยความ เสี่ยงและไม่อาจคาดหวังในคุณภาพได้มากนัก

นอกจากเงื่อนไขของ เวลาที่มาเป็นตัวกำหนดการทำงานของบรรณาธิการแล้ว บรรณาธิการยังต้องทำงานเกี่ยวข้องกับหลายฝ่าย และเผชิญกับหารอบด้านในแต่ละวัน ศาสตร์ ของการ เป็นบรรณาธิการจึง เป็น เรื่องที่ต้องอาศัยความ เข้าใจอย่างลึกซึ้ง

Floyd K. Baskette และ Jack Z. Sissors (อ้างถึงในทฤษฎี ต้นหยง, 1982: 53) กล่าวถึงคุณลักษณะของการเป็นบรรณาธิการว่า

เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ (Intuition) ในตัวบรรณาธิการไม่มีหลักสูตรฝึกอบรม หรือ เป็นวิชาที่เรียนในสถาบันได้โดยเฉพาะ งานบรรณาธิการก็จริง เป็นงานศิลปะปฏิบัติในการ ตีพิมพ์ชีวิต ไม่มีหลักเกณฑ์ขอบเขตเป็นศาสตร์ ไม่มีมาตรฐานสถิติข้อมูลกำหนด บรรณาธิการจึงมี ความสามารถที่เกิดจากจิตสำนึก สำเนียง รอบรู้ และพัฒนาขึ้นเป็นประสบการณ์ความสามารถ อย่างลึกซึ้งกว้างขวาง

บรรณาธิการแต่ละคนจึงย่อมมีลักษณะการทำงานที่แตกต่างกันออกไปตามเงื่อนไข และ ปัจจัยหลายประการมาเป็นข้อกำหนด นอกเหนือจากลีลาเฉพาะตน ซึ่งไม่มีมาตรฐานที่แน่นอน ตายตัว นับเป็นปัญหาที่สร้างความหนักใจแก่นักเขียนอยู่เสมอ โดยเฉพาะนักเขียนมือใหม่หรือที่ยัง ขาดประสบการณ์ เพราะเมื่อจรรยาบรรณได้ว่า อะไรคือเกณฑ์ในการประเมินข้อเขียนของ บรรณาธิการหนังสือแต่ละฉบับ ก่อให้เกิดช่องว่างระหว่างนักเขียนและบรรณาธิการ

หนังสือพิมพ์หรือนิตยสารบางฉบับจะมี style book เพื่อกำหนดแนวทาง หลักเกณฑ์ หรือลีลาในการใช้ภาษาให้สอดคล้องต้องกัน ซวริตน์ เชิดชัย (2520:16) กล่าวว่า "หนังสือพิมพ์ หรือนิตยสารเล่มใดจำเป็นต้องมี style book ถ้าหากว่าเจ้าของ ผู้เขียน ผู้ทาบบรรณาธิการและผู้พิมพ์ เป็นบุคคลคนเดียว ความสอดคล้องก็จะเกิดขึ้นได้ไม่ยาก เพราะว่าบุคคลเดียวสามารถ ที่จะเขียน หรือทำตามวิธีที่ต้องการได้ตลอดทั้งฉบับ "ซึ่งในโลกแห่งความเป็นจริงนี้อาจเป็น เช่นนั้นได้ สำหรับในประเทศไทยมีปรากฏการณ์น้อยมากที่จะมี style book มากำหนดแนวทาง การเขียน

"นิตยสารในเมืองไทยนั้นส่วนมากบรรณาธิการใหญ่เป็นเจ้าของ ผู้พิมพ์ ผู้โฆษณาคนเดียว และมักเป็นหนังสือพิมพ์ขนาดเล็ก ฉะนั้นบรรณาธิการฝ่ายตรวจแก้ต้นฉบับ บางครั้งเป็นคน เดียวกับบรรณาธิการใหญ่ก็มี หนังสือพิมพ์ขนาดเล็กส่วนมากจึงมีข้อบกพร่องในการตกแต่งต้นฉบับ เช่น ชั่ว บทความ ข้อความ อักษร ภาพ ฯลฯ ดังที่ผู้อ่านพบอยู่บ่อยครั้ง และทำให้เราคือ นักอ่านวิจารณ์ว่า "หนังสือพิมพ์ไทยยังไม่มีความมาตรฐาน" (วิษณุ สุวรรณเฒ่า, 2531: 19)

ด้วยเหตุนี้จึงมีผู้กล่าวถึงสื่อมวลชนไทยว่า "มูลเหตุแห่งการใช้ภาษาไทยผิดทั้งโดยการพูด และโดยการเขียนนั้นส่วนใหญ่เกิดจากสื่อมวลชนที่อ่อนภาษาไทย และเขียนให้ปรากฏทาง สื่อมวลชนเสนอสาธารณชน" (คามสุร, 2536: 33)

นักเขียนทุกคนย่อมต้องการให้ต้นฉบับของตนมีคุณภาพสมบูรณ์และได้รับการตีพิมพ์ แต่บางครั้งอาจพบว่า ผลงานดี มีคุณภาพบาง เรื่องต้องสูญหายไป เพราะบรรณาธิการมองข้าม ขณะที่งานดีมีคุณภาพบาง เรื่องกลับได้รับการยอมรับให้เข้าสู่ระบบการผลิตโดยไม่ทราบสาเหตุ ยิ่งไปกว่านั้น ต้นฉบับข้อเขียนที่ตีบาง เรื่องอาจถูกแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้นโดยคุณาหลง ดังกล่าวแล้วลือเลียน บรรณาธิการที่ว่า "ตะกร้าม่านักเขียน" แทนที่จะเป็น "ตะกร้าสร้างนักเขียน"ไป ประเด็นเรื่องคุณภาพและมาตรฐานของบรรณาธิการ จึงเป็นเรื่องที่ได้รับการวิพากษ์วิจารณ์กันมาตั้งแต่เริ่มที่สื่อมวลชนได้ก่อกำเนิดขึ้นในสังคม และมีวิวัฒนาการมาจนปัจจุบัน

Huan Mercado (อ้างถึงใน นีระ จิตรสภณและวีระศักดิ์ สลาเลยยกานนท์, 2530: 174) ได้กล่าวไว้ว่า "หลายปีที่ผ่านมา ประโยคในภาษาอังกฤษได้หดสั้นลงทุกที ในคริสต์ศตวรรษที่ 17 จำนวนคำโดยเฉลี่ยในแต่ละประโยคจะตกประมาณ 45 คำลงมาถึงคริสต์ศตวรรษที่ 19 จำนวนคำลดลงมาเหลือ 30 คำ ต่อหนึ่งประโยค และในปัจจุบันเหลือเพียง 20 คำ"

หนังสือพิมพ์นิลาเทม (ก่อนที่จะถูกปิด) มีอัตราเฉลี่ยคำในหนึ่งประโยคในบทบรรณาธิการระหว่าง 17-18 คำ ส่วน ไรต์เตอร์ ใด เจสท์ ยังมีจำนวนคำน้อยลงไปอีก คือเพียง 8-10 คำต่อหนึ่งประโยคเท่านั้น...นี่เป็นอัตราเฉลี่ยของคำในหนึ่งประโยคในข้อเขียน

ด้วยเหตุนี้ หลายปีมาแล้ว ที่บรรณาธิการผู้ดูแลต้นฉบับได้มีกำหนดกฎเกณฑ์ของตนเอง ในการพิจารณาข้อเขียนที่ผ่านเข้ามาและที่จะผ่านออกไป คือกำหนดว่าในแต่ละประโยคจะมีคำยาก ๆ หรือที่ไม่น่าคุ้นหูคุ้นตาได้ไม่เกินสิบเปอร์เซ็นต์ หรือหนึ่งคำในสิบคำของประโยค ทั้งนี้ถือเป็นข้อจำกัด เพื่อให้ข้อเขียนง่ายแก่การอ่านและเข้าใจ (2530 : 176)

Bagdikian (อ้างถึงใน อรุณ เลิศจรยารักษ์และคาราวรรณ สุขุมชาติ, 2531: 20) กล่าวว่า "ค่านิยมส่วนตัวและนิสัยแปลก ๆ ของบรรณาธิการก็เป็นปัจจัยหนึ่งในการตัดสินใจคัดเลือกข่าว เช่น บรรณาธิการท่านหนึ่งกลัวงู เขาก็จะไม่เคยอนุญาตให้มีคำว่า "งู" ตีพิมพ์อยู่ในหน้าหนังสือพิมพ์เลย ในขณะที่เขาทำงานเป็นบรรณาธิการ"

มีบท. อยู่ท่านหนึ่ง เขียนบอกมาเลยในบทบรรณาธิการของเขาว่า เขามองชอบให้ใครที่ส่งต้นฉบับ เขียบต้นฉบับด้วยลวดเขียนหนังสือ เพราะเขา เบื่อที่จะต้องไปใช้เล็บบจิกลวดเขียบออกมา ในเรื่องนี้จะอย่างไรก็ตาม ซึ่งระดับบท. ใจว่า น่าจะมีเลขฯ แกะจดหมายให้ หรือชื่อตัวแกะลวดมา

สักอันก็ยอมไม่ได้ แต่ในเมื่อบก. เขาออกมาอย่างนั้น ก็ควรจะตามใจเขา การเขียนเรื่องให้ถูกใจผู้อ่านวันนี้ จึงอาจเน้นให้ถูกใจบก. . . (ส. ทุ่มสุวรรณ, 2535: 25) ในกรณีนี้ จึงอาจเป็นเรื่องน่าเศร้าหากชะตากรรมของต้นฉบับคุณภาพ ผ่านการพิจารณาเนือมาลงตีพิมพ์ เพียงเพราะการยึดต้นฉบับที่ใหม่ เป็นที่สบบารมณของบรรณาธิการ จนอาจจะล้มต้นฉบับนั้นทิ้งไว้ก้นตะกร้าหรือทิ้งลงตะกร้าเป เลยโดยที่ไม่ต้อง เสีย เวลา เปิดอ่าน

สุภา ศิริมานนท์ ได้กล่าวถึงบรรณาธิการประเภท "รับสินบน" ว่าเทียบได้กับการ "คอร์รัปชัน" ในวงการหนังสือพิมพ์เลยทีเดียว ซึ่งเหตุการณ์เช่นนี้เกิดขึ้นแพร่หลายมากในยุโรป ตั้งแต่กว่า 30 ปีมาแล้ว และมีผลให้วิจารณ์ต่อข้อ เขียนของบรรณาธิการมีลักษณะเป็น "ข่าวย่อมสี่" แทนการ เสนอข่าวสารอย่างตรงไปตรงมา หรือ เป็นสุนัข ฝ้าบ้านที่ชื่อลัษย์ของประชาชน

ตั้งแต่ทศวรรษ 1990 เป็นต้นมาที่มีการพูดถึงเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology...IT) กันอย่างแพร่หลาย "หนังสือพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์" ได้เริ่มเข้ามามีบทบาทงานสังคมและมีแนวโน้มว่าโลกจะเข้าสู่กระดาษน้อยลง ก่อให้เกิดการตื่นตัว และการเปลี่ยนแปลงในวงการ เขียนเชิงวารสารศาสตร์

หนังสือพิมพ์หลายฉบับในอเมริกา ได้เปลี่ยนรูปร่างไปแล้ว เพื่อรับ เทคโนโลยีอย่างใหม่ ที่จัดที่สามารถจะใช้งานสื่อความหมายได้ บรรณาธิการก็จะไม่รังโรที่จะตัดสินใจ หนังสือพิมพ์แต่ละฉบับจึง เต็มไปด้วยภาพ งานเขียน งานวาด ตารางข้อมูล ซึ่งจะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจ เรื่องได้ดีขึ้น (สุกัญญา สุตบรรทัด, 2534: 20)

เมื่อ เป็นเช่นนี้ หลักเกณฑ์ในการพิจารณาตรวจแก้ไข ข้อ เขียนของบรรณาธิการ จึงยอมเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพความ เปลี่ยนแปลงของสังคม ในยุคนี้จึงมี "บรรณาธิการอิเล็กทรอนิกส์" เข้ามาแทนที่การทำงานแบบ เก่าของบรรณาธิการ เพื่อให้สอดคล้องกับวิวัฒนาการของข่าวสารที่เปลี่ยนแปลง

เมื่อนักข่าว เขียนข่าว เสร็จ เขาจะส่งมันไปยังตะกร้าของฝ่ายบรรณาธิการหรือ city editor คนนี้จะอ่าน ตรวจแก้แล้วส่งไปยังตะกร้าของ copy desk เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และ เตรียมการสำหรับการ เรียงพิมพ์และการนำตีหัว

ข่าวจากสำนักข่าวจะถูกส่งมายัง copy desk ด้วยเหมือนกันโดยการใช้อุปกรณ์คอมพิวเตอร์ที่มีระบบเวิร์ดโปรเซสเซอร์และระบบการเรียงพิมพ์ที่ทรงอำนาจ copy editor จะอ่านข่าว ตรวจเลขและข่าวที่นักข่าวของเขาเขียน โดยการใช้อุปกรณ์ทางแป้นพิมพ์ เขาสามารถเปลี่ยนคำตัดคำ ย้ายพารากราฟ ตรวจสอบแก้คำผิด ตรวจสอบสไตล์การเขียน และอาจเชื่อมเรียงสองเนื้อเรื่องเข้าด้วยกัน เขาจะเลิกใช้ดินสอ กรรไกร และกาบ เขากำลังทำการระบวนการขั้นสุดท้ายเพื่อส่งไปยังเครื่องเรียงพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์ (2534 : 23)

ด้วยเหตุนี้ การเขียนเพียงคำนึงแต่ความถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ไทยจึงไม่เพียงพอผู้เขียนจำเป็นต้องตระหนักถึงการใช้อุปกรณ์เป็นเครื่องมือให้เกิดประสิทธิภาพทางการสื่อสาร (Journalistic Style) มากกว่าจะมุ่งสาแดงความสวยงามของภาษาหรืออวดภูมิรู้ผู้เขียนในเชิงนักวิชาการหรือนักภาษาศาสตร์ (มาลี บุญศิริพันธ์, 2530: 111)

เป็นความจริงอยู่อย่างหนึ่งว่า หนังสือดีบางทีก็ขายไม่ได้ ขณะที่หนังสือขายได้ก็มิใช่หมายความว่า เป็นหนังสือดีมีสาระเสมอไป ทั้งนี้ย่อมเกี่ยวข้องกับปัจจัยหลายประการ ตั้งแต่เงินทุน การบริหาร การจัดรูปเล่ม นักเขียนคอลัมน์ และปัจจัยอื่น ๆ อีกมากมาย ฉะนั้นจึงปรากฏอยู่เสมอว่า หนังสือที่มีสาระและให้ข้อคิดที่หนักแน่นมีเหตุผลต้องล้มหายไปในการแข่งขันของตลาดหนังสือ เพราะมีเงินทุนไม่เพียงพอที่จะพิสูจน์ตัวเองต่อไป (ประสิทธิ์ รุ่งเรืองรัตนกุล, 2521: 199-200)

ในกระบวนการผลิตหนังสือก่อนจะนำออกสู่สายตาผู้อ่าน จึงมีปัจจัยหลายประการทั้งภายนอกและภายในมากำหนด นอกเหนือจากการจัดเตรียมรวบรวมต้นฉบับให้พร้อมสมบูรณ์ของบรรณาธิการ ซึ่งปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ย่อมมีผลไม่ทางตรงก็ทางอ้อมต่อสัทธิการใช้อุปกรณ์ของหนังสือแต่ละฉบับตามปัจจัยที่กำหนดเหล่านั้น

Ernest Hemingway (เช่น จรัสเวียง, 2535: 38) กล่าวว่า ข้อคำถามที่ว่า กุณเฑาะท์ทางการเขียนมีอะไรบ้างนั้น ผมขอตอบว่าไม่มีหรอก บางทีมันก็มาของมันเองอย่างง่าย ๆ และสมบูรณ์ บางทีมันเหมือนเอาก้อนหินมาวางเรียงกันเข้า แล้วก็ผลึกมันนิ่งตุ้มลงมา"

อย่างไรก็ตาม สื่อมวลชนอันได้แก่สื่อสิ่งพิมพ์ (print media) วิทยุกระจายเสียงวิทยุโทรทัศน์และภาพยนตร์ (รวมทั้งวีดิทัศน์ (video)) ด้วย เป็นสื่อที่ต้องใช้อุปกรณ์สื่อความหมายไปยังผู้รับสารเป็นประจํา สื่อดังกล่าวนี้เปรียบเสมือนสถาบันการศึกษาที่ให้ความรู้ด้านภาษาแก่ผู้อ่าน ผู้ฟังและผู้ชมที่จะเขียนแบบนาาาาใช้สื่อความหมายแก่ผู้อื่นต่อไป (สนั่น ปัทมทิน, 2535: 274)

ถ้าสื่อมวลชนเปรียบเสมือน "สถาบันการศึกษา" ที่ให้ความรู้ด้านการใช้ภาษาไทยแก่ผู้อ่าน บรรณาธิการก็น่าจะเปรียบได้กับครูภาษาผู้มีหน้าที่ในการดูแล ตรวจสอบแก้ความผิดพลาดบกพร่อง และหาแนวทางการเขียนที่ดีแก่นักข่าว

ด้วยเหตุที่"ช่องว่าง" ของฝ่ายที่เผชิญหน้ากันอยู่ คือระหว่างนักเขียนและบรรณาธิการ ยังไม่มีข้อสรุปหรือยุติอันเนื่องจากยังไม่มีกฎเกณฑ์หรือมาตรฐานแน่ชัดในการกำหนดลีลาการเขียนเชิงวารสารศาสตร์ จึงเป็นแนวทางให้สนใจศึกษาเรื่องนี้ โดยมุ่งไปที่ตัวบรรณาธิการผู้ตรวจแก้ต้นฉบับซึ่งมีบทบาทหน้าที่โดยตรงในการชี้ทิศทางของเนื้อหาและการเขียน ว่ามีปัจจัยใดบ้างที่กำหนดแนวทางในการพิจารณาตัดสิน และตรวจแก้ไขเขียนที่จะนำลงตีพิมพ์อันหมายถึงการมีส่วนในการกำหนดทิศทางการอ่านของสังคมโดยรวมนั่นเอง

ปัญหาวิจัย

1. เกณฑ์การประเมินข้อเขียนของบรรณาธิการคืออะไร
2. มีปัจจัยใดบ้างที่กำหนดแนวทางการเขียนและการตรวจแก้ต้นฉบับของ

บรรณาธิการ

3. เกณฑ์การตรวจแก้ต้นฉบับของบรรณาธิการแต่ละคนมีมาตรฐานเหมือนหรือต่างกันอย่างไร และนำไปสู่รูปแบบการเขียนเชิงวารสารศาสตร์อย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาเกณฑ์การประเมินข้อเขียนของบรรณาธิการ
2. เพื่อศึกษาทัศนะว่าปัจจัยใดที่กำหนดแนวทางการเขียนหรือการตรวจแก้ต้นฉบับของบรรณาธิการ
3. เพื่อศึกษาลีลาการเขียนเชิงวารสารศาสตร์จากผลการประเมินข้อเขียนหรือการตรวจแก้ต้นฉบับของบรรณาธิการ

ข้อสันนิษฐานการวิจัย

ปัจจัยที่มีผลต่อการกำหนดลีลาการเขียนเชิงวารสารศาสตร์ของบรรณาธิการนิตยสารแต่ละฉบับมีความแตกต่างกันไปตามความสัมพันธ์ด้านต่าง ๆ ต่อไปนี้

1. ปัจจัยด้านนิตยสาร
2. ปัจจัยด้านบรรณาธิการ
3. ปัจจัยด้านการเขียน

ขอบเขตการวิจัย

การเขียนเชิงวารสารศาสตร์ในสิ่งพิมพ์แต่ละประเภทย่อมมีลีลาที่แตกต่างกันไปตามกลุ่มเป้าหมาย นโยบาย การตลาด จริยธรรมและปัจจัยอื่น ๆ อีกหลายประการที่มาเป็นตัวกำหนดในการศึกษาคั้งนี้คงไม่สามารถศึกษาครอบคลุมถึงนิมิตทุกประเภทได้อย่างสมบูรณ์ โดยเฉพาะสื่อมวลชนประเภทหนังสือพิมพ์ ทั้งนี้ เนื่องจากกระบวนการทำงานของบรรณาธิการต้นฉบับก่อนที่จะตีพิมพ์ผลงานของนักเขียนออกมาสู่หน้าหนังสือพิมพ์เดี๋ยวนั้น ต้องผ่านการตรวจแก้ต้นฉบับหรือผ่านการประเมินงานจากบรรณาธิการที่ค่อนข้างซับซ้อน หลายขั้นตอน และมีการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบออกเป็นหลายฝ่ายในส่วนของ การเขียนข่าวและการบรรณาการ จึงยากแก่การศึกษาให้ได้ เกณฑ์ที่น่าเชื่อถือ

ผู้วิจัยจึง เลือกศึกษาเฉพาะการตรวจแก้ต้นฉบับของบรรณาธิการนิตยสาร ซึ่งนับเป็นสื่อมวลชนที่มีการใช้ภาษามีเอกลักษณ์เฉพาะตัว น่าสนใจ และมีอิทธิพลสูงต่อผู้อ่าน โดยเฉพาะในยุคที่ตลาดการแข่งขันของนิตยสารนับว่าสูงมากในปัจจุบัน

ความน่าเชื่อถือของการศึกษาเฉพาะกรณี เนื่องจากนิตยสารแต่ละฉบับมักจะมีบรรณาธิการต้นฉบับที่มีหน้าที่รับผิดชอบชัดเจนและเป็นระบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งวารสารในการออกนิตยสาร เมื่อ เทียบกับหนังสือพิมพ์รายวันแล้ว เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้บรรณาธิการนิตยสารมีเวลาพินิจถนัดกับการตรวจแก้ต้นฉบับ มากกว่าบรรณาธิการต้นฉบับของหนังสือพิมพ์ ซึ่งต้องอาศัยความ

รวด เร็วในการ เผยแพร่ชื่อ เขียนให้ทันกับ เวลาปิดต้นฉบับและความต้องการของผู้อ่าน

การศึกษาครั้งนี้กำหนดขอบเขต เฉพาะการตรวจแก้ต้นฉบับ ซึ่ง เป็นงานสำคัญอย่างยิ่ง ของการบรรณาธิกรณ ผู้รับผิดชอบการตรวจแก้ต้นฉบับอาจมีชื่อ เรียกที่แตกต่างกันออกไปตามการ แต่งตั้งหรือตำแหน่งของแต่ละฉบับ เช่น บรรณาธิการ ผู้ช่วยบรรณาธิการ หัวหน้ากองบรรณาธิการ ผู้ เป็นบรรณาธิการบริหารเอง หรืออาจเป็น "บรรณาธิการ เภา"ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบอยู่ เบื้องหลัง ทั้งที่มีตำแหน่งหรือไร้ตำแหน่ง อย่างไรก็ตามในการวิจัยนี้ จะยึดหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้ปฏิบัติ งานหรือมีส่วนโดยตรงในการกำหนดลีลาการ เขียนของหนังสือฉบับนั้น ๆ เป็น เกณฑ์ในการ เก็บ ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

1. เป็นแนวทางศึกษา เกณฑ์การประ เหมินชื่อ เขียนของบรรณาธิการ
2. เพื่อทราบปัจจัยต่าง ๆ ที่กำหนดแนวทางการ เขียนหรือการตรวจแก้ต้นฉบับของ บรรณาธิการ
3. เป็นแนวทางศึกษาลีลาการ เขียนเชิงวารสารศาสตร์ ตามทัศนะของบรรณาธิการ เพื่อจะได้นำไปใช้ให้ถูกต้องและ เหมาะสม ต่อไป

นิยามศัพท์

ลีลาการเขียน	หมายถึง วิธีการ รูปแบบหรือแนวทางของการใช้ภาษา ในการเขียนซึ่งผู้เขียนใช้ เรียบเรียงถ้อยคำและ ข้อความ เข้าด้วยกัน เพื่อให้ผู้อ่านสามารถ เข้าใจ ความคิดและข้อเท็จจริงได้ตรงตามที่ต้องการ
การเขียนเชิงวารสารศาสตร์	หมายถึง การถ่ายทอดความรู้สึก ความคิด ความรู้ ประสบการณ์ จินตนาการ และข่าวสารด้วยภาษาซึ่งใช้ รูปแบบการเขียนต่าง ๆ กันตามวัตถุประสงค์ของผู้ ต้องการถ่ายทอด โดยผ่านสื่อมวลชนประเภทสิ่งพิมพ์
การบรรณาธิการ	หมายถึง การเตรียม การรวบรวม การเลือกเน้น ตัดฉบับ และแก้ไขปรับปรุง เพื่อให้งานผลิตสิ่งพิมพ์มี คุณภาพสมบูรณ์ เป็นศัพท์บัญญัติมาจากคำว่า บรรณาธิการ คำภาษาอังกฤษใช้ว่า "editing"
การตรวจแก้	หมายถึง งานส่วนสำคัญของการบรรณาธิการ เป็นหน้าที่ ของบรรณาธิการต้นฉบับ (copy editor) ซึ่งต้อง คอยตรวจสอบความถูกต้องด้านการใช้ภาษา สำนวน วยากรณ์ข้อเท็จจริงความเหมาะสม ตลอดจนด้าน จริยธรรม ฯลฯ ตามลีลา (style) การเขียนที่เป็น แบบฉบับหรือแนวนโยบายของหนังสือ
บรรณาธิการ	หมายถึง ผู้พิจารณา เลือกเฟ้นและรับผิดชอบ เรื่องการ ตรวจแก้ต้นฉบับนิตยสาร เพื่อให้ได้คุณภาพตามแนวทางที่ ต้องการบางฉบับอาจแบ่งแยกหน้าที่เป็นหลายฝ่ายบาง ฉบับก็ เป็นหน้าที่ของบรรณาธิการต้นฉบับแต่เพียงผู้เดียว

นักเขียน	หมายถึง นักข่าวหรือนักเขียนทุกประเภทที่มีผลงานผ่านสายตาหรือการประเมินของบรรณาธิการนิตยสาร ทั้งที่ประจำกองบรรณาธิการและไม่ประจำกองบรรณาธิการ
ภาษาหนังสือพิมพ์	หมายถึง การใช้ภาษาในการเขียนเพื่อการสื่อสารเชิงวารสารศาสตร์ ทั้งในหน้าหนังสือพิมพ์หรือนิตยสาร